

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Sacramentis, Mille Sexcenti Errores, Vaniloqvia, Et Cavillationes

Miletus, Vitus

Mogvntiae, 1593

VD16 M 5205

De Satisfactione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30094

prodit, quæ homo quàm occultissimè tegit, iuxta illud, *Tu fecisti absconditè, ego autem faciam verbum istud, in conspectu omnis Israel, in conspectu Solis huius.* 2. Reg. 12.

De Satisfactione.

1490. **S**atisfactionem non pertinere ad pœnitentiam. At nec ratio quidem capit, veram sine satisfactione esse pœnitentiam? quisquis enim quoquo modo debitum contraxit, offendit, vel damnum intulit, ad satisfactionem quoquo modo tenetur.

1491. Pontificios docere, hominem posse & debere plenè & perfectè satisfacere de omnibus peccatis, quoad pœnam & culpam de condigno. Inauditum apud Pontificios, qui vltra pœnam temporalem, satisfactionem non extendunt.

1492. Nullam remanere pœnam, culpa remissa. Atqui remanere, vel vitæ huius probant afflictiones, quæ utiq; aliud non sunt, quàm originalis per baptismum culpæ remissæ, pœnæ: Probant id exempla scripturarum plurima: Dauid translata culpa, morte filij punitur & populi: peccârat populus adoratione vituli, condonatur culpa, non condonatur pœna: Deliquerat in Fratrem Soror Moylis Maria, soluitur culpa, punitur lepra, sperabat Moyses nulla satisfactione placatum iri Deum, orat intensè, audit responsum, *Nonnè si Pater eius spuisset in faciem eius, oportebat saltem septem diebus rubore suffundi*: Ipse Moyses, mitissimus mortaliū, amicissimus Deo, propter peccatum utiq; condonatum, moritur in deserto, terram promissionis non ingreditur. Manet ergò pœna aliqualis, culpa remissa.

1493. Eos quos scriptura cõmemorat, remisso peccato fuisse punitos, non quod peccârint, sed ne peccarèt amplius, fuisse punitos. *Cal. lib. 3. c. 4. s. 31. 35.* Cum scriptura ipsam causam subiiciat, *Quia nempe blasphemare fecisti nomen Domini, Quia populum numerasti, quia Uriam occidisti, & uxorem eius tulisti, &c.*

1494. Iterum: Non puniri homines ppter peccata cõmissa, sed ppter cõmittenda, ne peccent amplius. Cum Apost. scribat,

2. Reg. 12. 24.

Exod. 31.

Num. 12.

Num. 20.

2. Reg. 12. 24.

1. Cor. 11.

Millesexcenti Errores,

multos ob indignam Eucharistiæ sumptionem morte fuisse punitos? An hi quoque ne peccarent amplius, sed emendarent sese, ac bonis operibus vacarent, fuerunt puniti?

1494. Pœnastemporales non posse redimi, operibus bonis. *Caluin. lib. 3. cap. 4. §. 30.* Quid est ergo, quod scriptura ait, *Peccata tua elemosynis redime.*? *Elemosyna ab omni peccato, etiam à morteliberat?* Quid est, quod Deus promittit, se non inflicturum pœnam, quam infligere alioquin constituerat, si pœnitentiam agamus? An non placatus est satisfactione & pœnitentia Niniuitarum? quomodo non placatur, si placatur? *Ion. ult. 2. Para. 7. Ezech. 18. Ierem. 13.*

*Dav. 4.
Iob. 4.*

1495. Non placere, nec satisfacere Deo, opera sine mandato suo sponte suscepta. *Kenn. Philip. in Loc. de Satisfact.* At quomodo, mandato ieiunavit Dauid? humi cubavit? cilicium induit? panem sicut cinerem manducauit? potum cum fletu miscuit? Quo mandato Iob in cinere & fauilla pœnitentiam egit? Achab cilicium ad carnem suam induit? Rex Niniue cum omni populo sacco sese operuit? Petrus amare flevit? Magdalena pedes lacrymis lauit & terxit? unguento corpus Domini perfudit? Ioseph syndone inuoluit? An hi omnes operibus sponte susceptis placuerunt Deo? imò placauerunt Deum?

*2. Paralip. 12.
Psal. 103.
Iob ult.
2. Reg. 21.
Ioan. ult.
Matth. 28.
Luc. 7.
Luc. 23.*

1496. Opera, quæ à Sacerdotibus iniunguntur, non esse satisfactoria. Et cur? An quia derogant satisfactioni Christi, & hominum sunt opera? Atqui sicut passiones hominum, non præiudicant passioni Christi, sed eam potius illustrent & manifestant, ita neque satisfactiones satisfactioni.

1497. Orationes ad satisfaciendum pro peccatis, à Sacerdotibus impositas, nec satisfacere, nec placere Deo. *Kennitius.* Quomodo ergo ad orationem Manassis placatus est DEVS? *2. Paral. 33.*

1498. Ieiunium nil conferre ad peccati deletionem. Atqui tota re clamat scriptura, & exempla plurima, Dauidis, Niniuitarum, &c. *2. Reg. 12. Ion. 2. Ioel. 2.*

1499. Castigationes & afflictiones corporis voluntarias, hypo-

hypocriticam esse satisfactionem. Hypocrita ergo fuit Apostolus, cum dixit, *Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo?* &c. Hypocrita fuit Præcursor Domini, qui sine ullo Domini sui mandato asperimè vixit in eremo? Hypocritæ fuerunt omnes reges & Prophetæ? supra.

1. Cor. 9.
Mar. Luc.
Ioan. 1.
Math. 3e

1500. Superfluam esse & infructuosam eleemosynarum largitionem ad deletionem peccati. *Kemnit.* Cum scriptum sit, *sicut aqua extinguit ignem, ita eleemosyna resilit peccato. Date eleemosynam, & ecce omnia munda vobis. Peccata tua eleemosynis redime. Eleemosyna ab omni peccato, etiam à morte liberat.*

Eccle. 3o
Dan. 4o
Iob. 4o
Tob. 3o

1501. Placere quidem opera Deo in genere, ut per se bona, & ab ipso mandata, non tamen ut à Pontificiis præstantur & mandantur, videlicet certam eleemosynarum summam, certos ieiuniorum dies, certum precum numerum, &c. Hæc enim omnia opera, esse electitia, hominum inuenta & placita, nullius apud Deum vel pretij, vel ponderis. *Kemnit.* Cum opus quodlibet bonum, ex circumstantia bona, non malum, sed reddatur melius: Et si quod opus Deo placet, quomodo reperitum sæpius displicebit? An Oratio Dominica semel recitata Deo placet, sæpius repetita displicet? An eandem orationem ter non repetiuit Christus? Math. 26.

1502. Nihil legi apud Veteres de Pontificia satisfactione. *Luth. in Assert. art. 5. Philip. in Apolog. de Confessi. & satisfactio.* Cum hæc sint verba Caluini, libr. 3. Instit. capite 4. §. 38. *parum me mouent, quæ in Veterum scriptis passim occurrunt de satisfactione, video quidem eorum nonnullos, dicam simpliciter omnes ferè, quorum libri extant, aut hac in parte lapsos esse, aut nimis asperè & durè locutos esse.* Idem Centuriat: Centur. 3. capite 4. 10. Centur. 4. cap. 4. 10. Centur. 5. cap. 4. 10. An ergo nihil extat apud Veteres?

1503. Nec Lombardum quidem more aliorum scholasticorum de satisfactione disputare. *Philip.* Cum ipse Lombardus postquam multa de satisfactione disseruisset, eamq; ex scripturis & Patribus probasset, rem totam his verbis concludat: *Ad agendam penitentiam non sufficit, mores in melius commutare, & à malis*

In 4. d. 16o

XX

factia

Millesexcenti Errores,

factis recedere, nisi de his quæ facta sunt satisfiat Deo per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis sacrificium, cooperantibus eleemosynis &c. quæ verba sunt Augustini, homi. 50.

1504. Veteres quando loquuntur de satisfactionibus, de illis loqui, quæ fiebant Ecclesiæ ab excommunicatis, non quæ fiebant Deo, cui satisfacere nemo potest, atq; ita (inquit Cal.) dicebantur non Deo, sed Ecclesiæ satisfacere, quod etiam his ipsis verbis expressum est, ab August. in Enchyridio cap. 65. Cum hæc ipsa verba Augustini deprauarit, qui nusquam scripsit, *Non debere satisfieri Deo*, hæc enim Caluini, non Augustini sunt verba, qui non solum Ecclesiæ, sed & Deo satisfieri debere multis locis scribit. Vnde in eodem Enchyry. cap. 70. *per eleemosynas de peccatis præteritis propitiandus est Deus.* Et cap. 71. *De quotidianis, leuibusq; peccatis, quotidiana oratio fidelium satisfacit*; Et loc. supra cit.

1505. Pontificios scriptores, maximè Lombardum, centones potius, ex insulsis monachorum delirijs, quàm patrum testimonia pro satisfactione adducere. *Cal. loc. cit.* Ad eò videlicet, delirat Caluino Lombardus, vir omnium iudicio in Patribus verfatissimus: An præstat monachorum centones, quàm hæreticorum adducere centurias,

1506. Patrum sententias de satisfactione, esse hyperbolicas. *Kem.* Verisimile (scilicet) Patres in refutandis hæreticorum erroribus, exponendisq; sacris literis, & declarandis articulis fidei, hyperbolicis vti verbis & locutionibus, tametsi nec hyperbolicæ quidem locutiones rem negent, sed affirmant.

1507. Deum non exigere vllas ab homine peccato remisso pœnas temporarias, dicente Propheta, *si impius ab impietate sua se se auerterit, non nocebit ei impietas, &c.* At certè (inquit Lutherus,) *noceat, si pœnam exigeret.* Sed si pœnam exigit nullam, quis ergò eam exegit à Moysè? Dauide? & alijs supr. cit.? Igitur Locus ille & similes, de pœna intelliguntur æterna, non temporaria.

1508. Christum sinè vlla satisfactione homines à peccatis absoluisse. *Luth.* Sic fecit, quia sic voluit & potuit, Ministro potestatem talem non dedit.

1509.

*Execb. 18.
Jerem. 31.*

1509. Non extare, nec iota quidem in scripturis, septem annis pro peccato esse vno satisfaciendum. *Luth. in Assert. omnium artic. ann. 21. & in assert. artic. 5.* Cum talis pœna Dauidi pro peccato fuerit proposita? 2. Reg. 24.

1510. Pontificios nullo scripturæ testimonio, differentibus peccatis, differentes statuere pœnas & satisfactiones, cum nec peccata quidem differant. *Luth. Quid est ergo, quod ait scriptura, Deut. 25. Apoc. 18. Sap. 11. Sap. 6. promensura delicti erit plagarum modus: Quantum se glorificauit, & in delictis vixit, tantum date ei tormentum & luctum, per quæ quis peccat, per hæc torquetur, potentes potenter tormenta patientur?*

1511. Non legi quicquam apud Veteres de septenis, Quadragenis, & similibus inuentis & figmentis monachorum & Episcoporum. *Luth. Cum non modo legantur apud Burcard. & Iuonem, sed etiam in Conc. 1. Nicen. & Ancyran. ante annos 1270.*

1512. Pontificias satisfactiones à gentilium manare satisfactionibus Phenice, Oreste, Peleo, Antilocho, Adrasto & similibus. *Philip. in loc. de satisfact. Quasi fabulosum non sit, quod de fabulis illis nugantur? An fortè Job, Daniel, Dauid, Achab, Ezechias, Manasses, Niniuite, &c. fabulosi fuerunt aut pagani homines? Quod si gentes quoq; veram sine satisfactione pœnitentiam nullam agnoscunt, nonne ex hoc ipso satisfactionem non tam diuini, quàm naturalis esse iuris, demonstratur. Denique si gentes id faciunt, quantò magis id facere debent Christiani, quorum iustitia abundare debet plus, quàm scribarum & Phariseorū.*

1513. Satisfactiones apud veteres Exempli tantum & disciplinæ causa fuisse introductas. *Philip. Quasi verò Reges exempli causa, & non magis vt Deum placarent, cilitiis sese & saccis induerint? humi cubauerint? ieiunauerint? Nec Christus elemosynas exempli causa, sed in occulto dare iubet, quas pater remuneret. 2. Paral. 23. Ion. 2. Matth. 6.*

1514. Satisfactiones apud veteres aliud non fuisse, quàm publicam excommunicationem, & externas pœnas pro excommunicatione iniunctas. *Philip. cit. Cum (vt paulo antè) veteres cū Pontificis sensisse, sed errasse, ac hyperbolicis vsos fuisse locutionibus, vltimò fateantur. Nec vel in Canonibus, crebrius, vel in patribus, & Concil.*

Millesexcenti Errores,

reperiatur quicquam commendatius, quàm doctrina de Operibus & Satisfactionibus? Neque vllus ex iis, quos supra commemorauimus, propter excommunicationem aliquam, pœnitentiam iniunctam susceperit?

1515. Deum non immittere pœnas hominibus, vt iis pro peccatis satisfaciant, sed vt puniantur & patiantur. Atqui satisfactio non exigua est satisfactio: Deus verò peccata hominum punit, quia seipsos (vt inquit Apostolus) non puniunt, *Si enim nosmetipsos iudicemus, non iudicemur à Domino.* Et eas ipsas pœnas, quas Deus immittit, operibus nostris, quoquo modo minuere & mitigare, imò penitus nonnunquam auertere possumus, Num. 25. Exod. 32. | Ionæ 3.

1. Cor. 11.

1516. Pontificios fingere & defendere satisfactiones & pœnas temporales, ad stabiliendum suum Purgatorium. Cum si etiam Purgatorium esset nullum, satisfactionem tamen pro peccatis vel ipsa natura exigeret. Vtinam verò, quod fingunt, Purgatorium figmentum esset? De quo suo loco.

1517. Nullas esse pœnas temporarias, cum nullum sit Purgatorium. Atqui esse, vel ipsa, eaq; sola, probant pœnæ temporariae, quas negare non possumus. Supr.

1518. Doctrinam Scholasticorum de Satisfactionibus, non esse aliud quàm vanum deliramentum monachorum. *Philip.* Atqui peccatorum tormenta, haud sunt deliramenta: Sed neque omnes Patres & Scholastici deliri fuerunt Monachi, qui si etiam fuissent, præstaret (nî fallor) deliros, quàm sequi monachos hæreticos & apostatas.

1519. Doctrinam de Satisfactionibus, obscurare totam legem & doctrinam Euangelij, quasi aliqua sint opera supererogatoria, quæ lege non sint præcepta, & idè satisfactoria. *Philip.* Atqui iuxta Euangelium & legem, vtrumque dicendum & verum est, & opera multa esse supererogatoria, voluntaria, & nulla lege præcepta, & eadem, si in gratia Dei fiant, meritoria & satisfactoria, cum promissionem habeant vitæ æternæ, & remissionis pœnæ, iuxta illud, *Si gens ista egerit pœnitentiam, agam et ego,* Jerem. 31. Ezech. 18. Zach. 1.

Matth. 19.
1. Cor. 7.

1520.

1520. Pontificios docere, homines compensare satisfactio-
nibus suis pœnam & mortem æternam. *Philip. citat.* Cum eod.
tit. & loco de Satisfact. sic loquatur: *Monachi hęc definiunt satisfac-*
tiones, opera non debita, quibus volunt redimi pœnas purgatorij, aut certe
alias pœnas temporales, sic enim docent: DEVM, cum sit misericors, re-
mittere culpam, sed cum sit iustus & vindex, mutare pœnam æternam in
temporalem Purgatorij: deinde addunt, partem pœnarum remitti potestate
clauium, partem redimendam esse Satisfactoribus. Vide si doceant,
culpam remitti, vel pœnam æternam?

1521. Errare Pontificios, quod docent, Opera satisfactoria
esse indebita, cum includantur in præcepto illo generali, *Facite Luc. 13*
pœnitentiam. Et: *Nisi pœnitentiam egeritis. Philip.* Sed siue sint
debita, siue indebita, ad causam & controuersiam sufficit, quod
sunt satisfactoria: multa tamen esse opera voluntaria, nulla le-
ge præcepta, nemo (nisi expertus Euāgelij) ignorat vel negat. *Sup.*

1522. Pontificios docere, pœnitentem si recuset satisfacti-
onem non peccare, pœnas tamen illas, pro quibus satisfacere pos-
set & deberet, in Purgatorio soluturum. *Philip.* Cum si Scotum
eiusq; excipias sequaces, oppositum alij teneant plexiq; *In 4. d. 16. 18.*

1523. Facere dignos fructus pœnitentiæ, quibus pro pœnis
temporalibus satisfiat, præceptum esse pro hac, non pro altera
vita. *Philip.* Sed demus satisfactioes ad fructus pertinere pœ-
nitentiæ, in alia vita pœnitentiam esse aliqualem, vel ista testan-
tur scripturæ verba, *Pœnitentiam agentes, & præ angustia gementes. Sap. 5.*
Et si etiam satisfactioes essent nullæ, pœnas tamen esse, quibus
peccata luantur, in illa vita, manifestum est ex scriptura, dicente
Christo: *Non exibat inde, donec vltimum soluerit quadrantem.* Vnde *Matth. 5.*
satisfactioes in hac vita, in alia fiunt & sunt satisfactioes, utiq;
grauiores, quàm vitæ huius satisfactioes, si eò referentur.

1523. Ridiculos esse Pontificios, quod docent, homines te-
neri diuino mandato ad satisfaciendum, cum tamen satisfactio-
nes doceant solui, per indulgentias: Num igitur (inquit Phi-
lip.) diuinum soluunt indulgentiæ mandatum, & efficiunt, ne
cogamur facere dignos fructus pœnitentiæ? Delirat Senex: Ec-

Millesexcenti Errores,

Quis enim ad debitum tenetur, si ei condonetur? An aliud est indulgentia, quam pœnæ, pro qua satisfaciendum esset, gratuita condonatio?

1524. Satisfactiones pugnare cum gratuita remissione peccatorum. Cum id ipsum, quod opera nostra satisfactoria sint & meritoria, gratuitum sit Dei donum, sine gratia siquidem opus nullum plenè est meritorium. Quamvis nec culpa, nec pœna, satisfactione nostra, solvatur æterna.

1525. Euangelium habere mandatum de remittendis peccatis gratuito, non de imponendis satisfactionibus, aut peccatis remittendis partim potestate clauium, partim per satisfactiones, partim per indulgentias. *Philip.* Cum iisdem omninò verbis Christi, quibus potestas datur, peccata remittendi, ad pœnas quoq; concedatur ligandi, Ioan. 20.

1526. Pontificios, satisfactiones suas, in frigidis & leuibus obseruationibus ab hominibus excogitatis, constituere. At si Orationes, Eleemosynæ, ieiunia, afflictiones & castigationes corporis, leues sunt caremonia, nimis leues erunt, qui eas negligunt: sin autem graues sunt, vt omnibus omnium temporum visæ sunt hominibus, rursus leues erunt, qui eas leues appellent.

1527. Pontificios docere, etiã opera, quæ fiunt in peccato mortali, esse meritoria & satisfactoria. *Philip.* At qui illi Pontificij? Etsi enim quidam opinentur, ea meritoria vel satisfactoria per subsequentem fieri iustificationem, alij tamen nec hoc quidem solidè affirmari volunt.

1528. Vno subuerti verbo quidquid de satisfactione blaterent Pontificij, dicunt enim (inquit Calvin.) non sufficere penitenti, à præteritis malis abstinere, & mores in melius commutare, nisi de iis, quæ facta sunt, satisfiat Deo, esse autem multa adminicula quibus peccata redimamus, lachrymas, ieiunia, oblationes, charitatis officia, &c. talibus mendaciis oppono gratuitam peccatorum remissionem, quam nihil in scripturis clariùs prædicatur. Blaterare (inquiunt) Pontificios, quod omnes cum Pontificiis docere Patres vltro concedunt, eaque ipsa

ipsa verba Augustini sint & Ambrosij: Sic enim habet Augustinus? *Non sufficit, mores in melius commutare, nisi etiam de iis, quæ facta sunt, satisfiat Deo, per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis sacrificium, cooperantibus elemosynis: Et Ambrosius. Lib. 50. homil. cap. 17. Habemus plura subsidia, quibus peccata nostra redimamus, pecuniam babes, redime peccatum tuum, &c. En qui Caluino blaterones sint & mendaces, vt alios interim taceamus, quos omnes verbo vno, vt sibi videtur, subuertit, nisi quod meliori iudicio, magis credendum sit omnibus de vno, quam vni de omnibus.*

1529. Prorsus gratuitam esse peccatorum remissionem. At si prorsus est gratuita, fallit ergo scriptura, quæ nos elemosynis peccata redimere iubet. Item cum dicit, *Pœnitentiam agite & baptizetur vnusquisq; in remissionem peccatorum. Item: Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Item. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Gratuita ergo remissio dicitur, quia sine gratia non prouenit, Ea enim ipsa media per quæ peccata remittuntur, dona sunt Dei gratuita.*

1530. Pontificios, singulari peruersitate docere, gratuitam remissionem & reconciliationem semel duntaxat fieri per baptismum, post baptismum verò resurgendum esse per satisfactiones. *Caluin. loc. cit. Caluminiæ sunt, vt sæpè: quamuis suo quoque sensu per pœnitentiam resurgendum esse, scriptura non obscure tradat. Ephes. 5.*

1531. Pontificios docere, sanguinem Christi nemini prodelle, nisi per Clauis Ecclesiæ dispensetur. *Caluin. loc. cit. Quid sibi velit vel somniet, nescio: Meritum sanè Christi nemini prodelle, nisi ad id mediis vtatur Christi, ipse testatur Christus, cum ait, Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis. Quæcunq; ligaueritis in terra, erunt ligata in cælis. Vides remissionem non applicari, nisi per clauis?*

1532. Immane esse, quod Pontificij docent, Deum operibus nostris esse propitiandum, cum ipse sit propiciatio pro peccatis. *1. Ioan. 2. 4. Caluin. Inane dicere volebat: Quis enim remissionem culpæ vel pœnæ aternæ, operibus tribuit humanis?*

Millesexcenti Errores,

1533. Derogari satisfactioni Christi, quicquid humanis ar-
rogatur satisfactionib⁹. Cum nihil magis illam cōmendat & il-
lulret? quod enim opera hominum quoquo modo satisfaciant,
ex operibus & satisfactione habent Christi. Supr.

1534. Non posse hominem vnquam habere conscientiam
quietam, quamdiu cogitat de satisfactionibus, cum nunquam
sciat, vel scire possit, an, & quando satisfecerit, & remissionem
acceperit. *Caluin.* Sed nā nimis ipse inquietus, & de quiete illo-
rum, qui nunquam fuerunt inquieti, sollicitus? An non eo ipso,
quia culpa per absolutionem remissa, satisfactio pro pœna re-
missi peccati, imponitur, homo de remissione culpæ certificatur?
De Certitudine verò iustitiæ, alibi?

1535. Totam vitam, imò centum vitas non sufficere homi-
ni, vt vel de vno peccato satisfaciat perfectè, atq; ita necesse esse,
de satisfactione, remissione & salute desperare. *Caluin.* Despera-
ti hominis vox: quis enim desperauit vnquam? an Christus de-
sperationis media, & non magis præscripsit remedia? An, si impos-
sibilis esset, dignos fructus pœnitentiæ Christus exigeret?

Matth. Luc. 3.

1536. Ridiculos esse Pontificios, quòd venialia quoridia-
naq; peccata, quotidianis doceat deleri satisfactionibus, quan-
do quidem priusquam de vno satisfaciant, plura alia commit-
tant, *Iustus siquidem septies peccat in die.* Cum ibid. addatur: *Si sep-
ties in die peccauerit frater tuus, septies dimitte illi.* Quasi verò
pro peccato quolibet leuissimo & momentaneo, dies requiratur
& annus ad satisfaciendum. Cum eadem facilitate qua commit-
tuntur, per obuia charitatis & orationis media compensentur.
Hinc August. *De quotidianis breuib⁹ & leuib⁹ peccatis, sine quibus
hæc vita non ducitur, quotidiana oratio fidelium satisfacit.* An ita leuis
& breuis est in orando Caluius cum suis ministris, vt nec ora-
tionem quidem dominicam toties, quoties peccat, recitare pos-
sit? Aut fortè in ipsa quoq; oratione omniq; actu peccat? at si in
omni actu peccat, ex Deo ergò esse non potest, *Qui enim ex Deo
est, inquit Apostolus, non peccat, quia semen Dei manet in illo, qui au-
tem peccat, ex Diabolo est.* 1. Ioan. 2.

*Matth. 18.
Luc. 17.*

Millesexcenti Errores,

tergum omnia peccata nostra, delere instar nubis, demergere in profundum maris, non imputare, tectumq; habere. Talibus enim loquendi formulis (inquit Calvin.) non obscure se ipsum explicat nobis spiritus sanctus, si dociles illi aures accomodaremus, certè enim, si punit Deus, peccata imputat; si vindicat, recordatur; si ad iudicium vocat, tecta non habet; si examinat, post tergum non proiicit in profundum maris; Atq; in hunc modum interpretatur Augustinus claris verbis, si texit Deus peccata, noluit ea advertere; si noluit advertere, noluit animadvertere; si noluit animadvertere, noluit punire, noluit agnoscere, maluit ignoscere, tecta ergo peccata quare dixit? ut non viderentur, quid erat Deum videre peccata, nisi punire? Elegans Rhetorica, inanis Philosophia, vana Theologia; Vinam verò verbis quibuscunq; Deo persuadere possemus, ne peccata puniret; Tot miseriis & calamitatibus, morte deniq; punimur ipsa acerbissima, propter peccatum vix nostrum, sed primorum parentum, nec raro in tertiam & quartam generationem puniuntur filij, propter peccata parentum, & tamen nullam profusus pœnam Deum exigere, Calvinus persuadere conatur? Intelligendæ sunt ergo scripturæ verba, de culpa & pœna æterna, non de transitoria, quam vel ipsa experientia negare negat.

Esaiæ 53.

154.1. Christum luisse pœnas peccatorum nostrorū in Corpore suo, posuit enim Deus iniquitates nostras in illo, & liuore eius (non nostro) sanati sumus. Calvin. Cum ipse qui peccata nostra tulit, clamer, Qui vult sequi post me, abneget semetipsum, tollat Crucem suam & sequatur me, qui non tollit Crucem suam & sequitur me, non est me dignus. Et Apostolus, Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Hinc alius Apostolus, Adimpleo ea, quæ defunt passionibus Christi, in corpore meo. Igitur intelligendæ sunt scripturæ non sensu Caluini, sed Christi, & Ecclesiæ suæ: supra

Matth. 16.

Mar. 8.

Luc. 9.

1. Pet. 2.

Coloss. 1.

154.2.

Deum in Veteri lege, nullam satisfaciendi, sed sacrificandi duntaxat legem statuisse pro peccatis, atq; totam in sacrificiis exegisse compensationem, nullam in operibus, Calu. Cū pro paucis duntaxat peccatis instituerit sacrificia, quæ ipsa quoque aliud non erant, quàm opera expiatoria & satisfactoria: pro aliis verò peccatis, ut pro homicidio, adulterio, blasphemia, idola-

Iolatria &c. in Cinere & Cilicio, in luctu, ieiunio & planctu, homines satisfacere voluit: supr. Ioel. 2.

1543. Sacrificia Veteris Testamenti, Dei non hominum censenda esse opera. At si diuina prorsus, nulla parte censenda sunt humana, quomodo à Deo toties reiecta & reprobata? An sua Deus improbat reprobataq; opera? Quin pœnitentiam magis illi placere, quàm sacrificia, scriptura pœssim testatur, Hinc Psal. *Psal. 50.* *Si voluisses sacrificium, dedissem utiq; sacrificiis non delectaberis: sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deo non despiciet.* Et alius Propheta. *Ne offeratis amplius sacrificium frustra, manus enim vestrae plene sunt sanguine, lauamini, mundi estote, auferite malum cogitationum vestrarum, quiescite agere perversè, quarete iudicium &c.* *Esai. 1.*

1544. Sacrificia Vetera, nulla virtute offerentis, sed ex semetipso expiisse peccata. *Idem ibid.* Cum scriptura dicat, *Victimas impiorum Deo esse abominabiles, pœnitentiam verò & conuersionem gratissimam.* Hinc Greg. *Iram iudicis placare nescit oblatio, nisi ex munditia placeat offerentis.* Ideò prius respexit Deus ad Abel, quàm ad munera eius, Gen. 4. *Prouerb. 15.* *Luc. 15.* *lib. 22. moral. cap. 12.*

1545. Deum non exigere aliam compensationem pro peccato dimisso, quàm gratiarum actionem. *Caluin.* Cum etiam si omnia fecerimus, & pro omnibus, quantum in nobis est, satisfecerimus, Deo nihilominus gratia sint agenda, à quo totum quod agimus & possumus, gratuito accipimus, ipse enim dat velle & operari. Philip. 1.

1546. Hac nos conditione recipi in gratiam à Deo, vt quidquid eramus pœnarum meriti, remittat culpam ignoscendo. *Calumnia: Sæpè.*

1547. Quoties Dauid, aliiq; Propheta veniam peccatorum deprecantur, pœnam quoq; omnem deprecari. *Caluin.* Quasi ipsa deprecatio non sit satisfactio? Minimè tamen verum esse, quod asserit, vel ex ipso patet Dauidis exemplo, qui cum veniam peccati deprecaretur, pœnam magis sibi irrogari quàm remitti postulat, *Ego (inquit) sum, qui peccaui, & ego iniquè gessi, 2. Reg. 24.*

Millesexcenti Errores,

isti qui oues sunt, quid fecerunt? vertatur obsecro manus tua contra me, & contra domum patris mei. An hoc est omnem deprecari poenam? quàm etiam si deprecatus fuisset, haud effugisset.

1548. Ablata culpa, vt causa, non posse remanere poenã, vt effectum, remota enim causa remoueri & effectum. *Caluinus.* An ergo dimissa culpa originali, homines nõ manent mortales? an non manet vulnus cessante ictu? an nulla cicatrix curato vulnere? Itaq; postquàm causa effectum suum produxit, non est necesse, sublata causa, ipsum quoq; remoueri effectum.

Gen. 3.

1549. Stultissimum esse, si quis arbitretur præsentis vitæ calamitates, in peccati noxam esse impositas. *Calum. lococit.* At longè amplius aberrat, quisquis vllas vitæ huius calamitates futuras fuisse credat, si peccatum præcessisset nullum, dicente Deo, *Quia fecisti hoc, maledicta terra in opere tuo, spinas & tribulos germinabit tibi, in sudore vultus tui comedes panem tuum.* An iniustus esset Deus, qui nullis præcedentibus & promerentibus peccatis, tot affligeret homines poenis?

1550. Calamitates huius vitæ, non immitti hominibus à Deo in poenam peccati commissi, sed ad emendationem vitæ, virtutisq; exercitium, & quibus commonesiant homines foelicitatem non in hoc quærendam, vel constituendam esse sæculo. *Caluin.* Quomodo ergo tot hominum myriades in deserto prostravit Deus propter peccatum? Et (vt sup.) causam punitionis & poenæ, scriptura peccatum refert commissum, non committendum.

Ioan. 13.

1551. Quicquid tandem dicant, & prætendant Pontificij, magis innitendum esse satisfactioni Christi, vnici mediatoris, quàm hominum: At nisi illa præcessisset, hæc necesse quidem posset, quæ tamen non ideò præcessit, vt nulla sequatur, sed vice versa, ideò præcessit, vt nostra sequatur, dicente Christo, *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis; qui enim non tollit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.*

1552. Pontificios satisfactionibus suis, seipsos constituere mediatores & redemptores: Minimè: sed Christi Mediatoris & Redemptoris, p modulo humano imitatores. 1553.

1553. Impossibile esse, hominem satisfacere pro peccatis, sicut Christus satisfecit? At hoc nemo petit, nemo præsumit, nemo imponit, tuam, non Christi crucem iuberis tollere, & in corpore tuo adimplere ea, quæ defunt passionibus Christi. Quàm autem essemus stulti, si pœnas peccatorum tam graues & molestas in nosmetip sos statueremus, si non modò nobis non prodesse, nec Deo placerent, sed irritarent & offenderent? *Matth. 19.
Coloss. 1.*

De Absolutione.

1554. **A** Pud Pontificios, non esse verã peccatorum absolutionem. Atqui fuit, antequam Calvinus vel Lutherus fuit, An propter ipsos esse desit?

1555. Nec veram fuisse Absolutionem apud Pontificios, antequam Calvinus esset vel Luth. Sed hoc nemo nisi Calvinus dixit & Lutherus: si enim apud illos non fuit, apud quos ergò alios fuit? cum nec alij quidem in mundo noti fuerint Christiani? Et veram quidem Absolutionem se apud Pontificios reperisse, ipse, sibi ipsi in omnibus contrarius, scribit & fatetur Lutherus. Miror autem si habuerunt, quomodo vel quãdo perdidērunt, aut abiecerunt? *In epist. de Anæo
baptismo.*

1556. Veram esse apud Lutheranos & Calvinianos Absolutionem. At si veram ipsi, non ergò veram habent, aut vnquam habuerunt Pontificij, quomodo ergo verum est, quod Lutherus scribit, veram esse apud Pontificios absolutionem, veras clauas, vera Sacramenta? loc. cit. Et quomodo veram habent absolutionem, cum veram non habeant vocationem, sine qua nulla est, nec esse potest, vera absolutio? sed neq; extra Ecclesiam, vlla est peccatorum remissio. Sup. Deniq; veram aiunt se habere absolutionem, cum nec veram quidem absolutionem, sed absolutionis duntaxat externam agnoscant annunciationem? atque peccata